

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De President van de Algemene Rekenkamer
De heer drs. Arno P. Visser
Postbus 20015
2500 EA DEN HAAG

**Directoraat-generaal Klimaat
en Energie**

Directie Warmte en Ondergrond

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Ons kenmerk

DGKE-WO / 21151064

Datum 31 mei 2021
Betreft Aanvulling op bestuurlijke reactie bij het onderzoek 'Bescherming
drinkwater bij het boren naar aardwarmte'

Geachte heer Visser,

Wij zijn u erkentelijk voor de geboden gelegenheid om onze eerder gezonden bestuurlijke reactie aan te vullen en meer concreet in te gaan op de bevindingen en aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer.

Het gaat hierbij om de aanbevelingen die de Rekenkamer heeft gedaan in het conceptrapport in relatie tot de ontwikkelingen in geothermiebeleid en de uitvoering hiervan. De constatering en aanbevelingen geven helder aan dat aanpassingen in het beleid ten aanzien van geothermie noodzakelijk zijn. Daar zijn wij ons ten volle van bewust. Dit is dan ook de reden dat bij de departementen is gewerkt aan aanpassing van wet- en regelgeving en dat voorafgaand daaraan ook eerder maatregelen zijn genomen in de uitvoering, vergunningverlening en toezicht en handhaving. Het onderzoek van de Rekenkamer heeft medio 2019 plaatsgevonden. Op dat moment was er, zoals uit het onderzoek van de AR naar voren komt, amper specifieke wet- en regelgeving voor geothermie ontwikkeld; voor de vergunningverlening voor aardwarmte werd op dat moment gewerkt met de regelgeving van de Mijnbouwwet met betrekking tot koolwaterstofwinning. Inmiddels liggen de voorstellen ter verbetering van de specifieke wetgeving voor aardwarmte voor bij de Tweede Kamer. In het verlengde hiervan is gewerkt aan de onderliggende regelgeving die binnenkort ter consultatie gaat. Hieronder lopen wij deze ontwikkelingen in wet- en regelgeving voor geothermie puntsgewijs door. Daarbij gaan wij in op de aanbevelingen van de Rekenkamer en geven wij aan hoe die aanbevelingen doorwerken in het beleid.

Allereerst is door het ministerie van EZK in 2019 het Tijdelijk Beleidskader (TB) voor vergunningverlening aardwarmte ontwikkeld. Dit TB fungeert als brug tussen de situatie van vóór 2019, waarin de vergunningensystematiek zoals vastgelegd in de Mijnbouwwet niet passend was voor geothermie, tot het moment dat de Mijnbouwwet wordt gewijzigd voor aardwarmte. Op deze wijziging van de Mijnbouwwet voor aardwarmte komen wij hierna inhoudelijk terug.

Twee aanbevelingen van de AR, te weten de aanbeveling om de regie in de ondergrond te stroomlijnen en te versterken, én de aanbeveling om te zorgen voor een betere waarborging van drinkwater in geothermiebeleid, komen tot

uiting in het TB voor aardwarmte. In het TB is onder andere vastgelegd dat er pas aardwarmte gewonnen mag worden wanneer men in bezit is van een winningsvergunning en een instemming met het winningsplan voor aardwarmte. In de beoordeling van het winningsplan komen zaken als reservoir- en putintegriteit uitgebreid aan de orde. Bovendien biedt de procedure rond instemming op het winningsplan de minister van EZK voldoende mogelijkheid om aanvullende informatie op te vragen bij de indieners.

In lijn met de aanbevelingen van de AR is, naast de ontwikkeling van het TB voor aardwarmte, ook goede afstemming en heldere communicatie tussen de toezichthouders op het beheer van de ondergrond een voortdurend en bekend aandachtspunt. Het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) heeft een toetsende rol en kijkt daarbij ook uitdrukkelijk naar de effecten op de kwaliteit van grondwater. SodM kan als toezichthouder geothermie projecten stilleggen die niet aan de veiligheidseisen voldoen. Als bevoegd gezag voor het verlenen van vergunningen voor mijnbouwactiviteiten, waaronder geothermie, betreft de minister van EZK provincies, gemeenten en waterschappen: het adviesrecht van de decentrale overheden is vastgelegd in de Mijnbouwwet. De minister van EZK kan enkel gemotiveerd afwijken van de adviezen van de medeoverheden. Daarnaast moeten mijnbouwactiviteiten aan strenge voorwaarden voldoen voordat een vergunning wordt verleend en voordat activiteiten mogen worden uitgevoerd. Hiervoor wordt het winningsplan gebruikt dat sinds de ontwikkeling van het TB voor aardwarmte moet worden aangeleverd bij het ministerie van EZK. Op deze manier is de regie in de ondergrond helder belegd, zoals de AR aanbeveelt.

Het borgen van onze bestaande en toekomstige drinkwatervoorziening heeft volop aandacht. Het traject voor aanwijzing en bescherming van Aanvullende Strategische Voorraden (ASV's) om tot de periode tot 2040 in voldoende drinkwater te voorzien is inmiddels ver gevorderd. De meeste provincies sluiten geothermie uit in ASV-gebieden. De provincies Utrecht en Limburg staan gedeeltelijk andere activiteiten toe. Daarbij geldt dat zij extra randvoorwaarden kunnen stellen aan de toepassing van geothermie. De ministeries van IenW en EZK gaan met de provincies en waterbedrijven na of het totaalbeeld van de ASV's tegemoet komt aan zowel de nationale opgaven voor drinkwater uit grondwater als de opgave voor de winning van geothermie en bodemenergie in het kader van de energietransitie.

Voor de Nationale Grondwater Reserves (NGR's) loopt een traject om te komen tot een drie dimensionale begrenzing, waardoor preciezer in kaart gebracht kan worden welke effecten ontwikkelingen in de ondergrond hebben op de grondwaterreserves. NGR's kunnen worden gebruikt voor de periode na 2040, bijvoorbeeld in het geval van calamiteiten en/of als natuurlijk kapitaal voor toekomstige generaties. Begrenzing gebeurt in goed overleg met decentrale overheden en drinkwaterbedrijven. Tegelijk wordt verkend welk beschermingsbeleid voor de NGR's nodig is.

Naast de stroomlijning van wet- en regelgeving voor aardwarmte in het TB en in heldere communicatie tussen toezichthouders, willen wij benadrukken dat de geothermie sector constant aan verbetering en innovatie onderhevig is. Hierbij maken wij de kanttekening dat deze innovatie altijd plaatsvindt volgens de op dit

moment best beschikbare technieken. Een voorbeeld hiervan is de totstandkoming van de Industriestandaard Duurzaam Putontwerp. Ook vindt een voortdurende dialoog plaats tussen het ministerie van EZK, de sector, medeoverheden en andere betrokken partijen. Op deze manier ontwikkelt de geothermiesector zich continu en voert deze sector kwaliteitsverbeteringen door.

De derde aanbeveling van de AR is te komen tot een betere informatievoorziening in de uitvoering. Momenteel ligt een voorstel tot wijziging van de Mijnbouwwet voor aardwarmte bij de Tweede Kamer. In dit wetsvoorstel is de rol van Gedeputeerde Staten van de provincie (hierna: GS) en de waterschappen bij de adviesvraag voor geothermie expliciet gemaakt. In dit voorstel is de bescherming van ondergrondse (drink)watervoorraden nadrukkelijk opgenomen in de adviesvraag aan GS en het waterschap waarbinnen een geothermievergunning is aangevraagd. Op deze manier wint de Minister van EZK advies in over de grondwaterkwaliteit- en kwantiteit in het betreffende gebied, ook met het oog op de winning van drinkwater. Met het voorstel tot wijziging van de Mijnbouwwet voor aardwarmte geven we invulling aan de aanbevelingen zoals onderbouwd in het onderzoeksrapport van de AR en borgen we de bescherming van de kwaliteit van de grondwatervoorraden.

In het verlengde van het wetsvoorstel is gewerkt aan de onderliggende regelgeving die binnenkort ter consultatie gaat. In deze onderliggende regelgeving zijn procedures en kwaliteitseisen verder uitgewerkt. Wij stellen voor om gezamenlijk te verifiëren of de aanbevelingen in voldoende mate zijn verwerkt en indien dit nog aanvulling behoeft de onderliggende regelgeving na de consultatie aan te passen.

Wij verzoeken u vriendelijk deze aanvullende bestuurlijke reactie te betrekken bij de opstelling van uw definitieve rapport.

Hoogachtend,

D. Yesilgöz-Zegerius
Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat – Klimaat en Energie

C. van Nieuwenhuizen-Wijbenga
Minister van Infrastructuur en Waterstaat

S. van Veldhoven – Van der Meer
Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat